

8. kunning frá EF-arbeidsbólkinum

Grein 7 í Rómarsáttmálanum

Millum tær meginreglur, sum ásettar eru í Rómarsáttmálanum, er reglan, ið bannar øllum mannagongum, sum er grundaður á tjóðskap.

Henda regla er ásett í grein 7, 1. petti, og hevur hesa orðing: »Innan virkisøki í hesum millumlandasáttmála og við fyrvirni av serligum ásetingum í hesum er allur mannagongur, ið gjørdur verður grundaður á tjóðskap, bannaður».

Teir, sum á sinni orðaðu Rómarsáttmálan, hava við at seta hesa reglu millum reglurnar um samstarv vist á serliga týðning hennara.

Teirra áskoðan var, at londini í Europa í øldir høvdu lagt mest sum ov stóran dent á tjóðina og við hesum eisini tjóðskapin. Hetta hevur í okkara øld havt við sær sera óhugnaligar politiskar og figgarligar avleiðingar. Átlaða samstarvið millum londini í EF skuldi til byggja á bann fyrri, at tjóðskapurin skuldi hava nakran rættarligan týðning.

Á hvørjum økjum er grein 7 galdandi?

Eftir orðingini er reglan bert galdandi:

- * innan virkisøki Rómarsáttmálans og
- * um grundin til mannagongin er ávisur tjóðskapur.

Tá reglan bert er galdandi innan virkisøki Rómarsáttmálans, forðar hon bert fyrri mannagongur mótvegis borgarum og virkjum í hinum limalondunum innan EF. Reglan forðar tiskil ikki fyrri, at

limalondini gera mannagong mótvegis borgarum og virkjum í londum uttan fyrri EF.

Tá EF-samstarvið (og virkisøki Rómarsáttmálans) ikki enn er galdandi á øllum økjum, eru framvegis øki, har loyvt er at gera mannagong, sum grundar seg á tjóðskap.

Sum dømi kann nevast útbúgvingarlóggáva, har limalondini framvegis kunnu áseta reglur, ið gera mannagong á egnum borgarum og borgarum í hinum limalondunum.

Tá bert mannagongur, sum grundar seg á tjóðskap, er bannaður sambært grein 7, so kunnu limalondini framvegis gera mannagong, bert hesin mannagongur ikki grundar seg á ávisan tjóðskap.

Mannagongur, ið byggir á sakligar grundir, er sostatt loyvdur.

Sum dømi kann nevast, at tann treyt, at persónur skal duga ávist mál ella búgva á ávisum stað, kann vera at meta sum mannagongur, sum ikki er loyvdur sambært grein 7.

Talan er tó ikki um brot á grein 7, um sakligar grundir eru fyrri hesum treytum, t.d. tá ein fyrri treyt fyrri at kunna røkja ávist starv er, at viðkomandi dugir ávist mál.

Heldur ikki er talan um brot á grein 7, um eitt limaland setir sum treyt, at persónur skal búgva, har hann rekur virki sitt, t.d. í ávisari kommunu. Tá henda treyt er galdandi fyrri egnar borgarar og borgarar í hinum limalondunum, er ikki talan um mannagong.

Sjálvur Rómarsáttmál-

in ásetir, sum hann er orðaður í dag, fleiri undantøk frá hesari meginreglu, og fegna hesi undantøk um stóran part av teimum týðningarmestu økjum innan EF-samstarvið.

EF-dómstólin hevur ásett, at umframt limalondum og stovnum innan EF, so er eisini bannað privatum, t.d. virkjum og feløgum, at gera mannagong grundað á tjóðskap.

Eisini hevur EF-dómstólin bannað sonevndum »fjaldum» mannagongu, t.e. at t.d. limalondini áseta treytir, sum í veruleikanum føra til sama úrslit, sum um settar vóru í gildi reglur, sum beinleiðis víttu, at mannagongur varð gjørdur orsakað av tjóðskapi.

Í stuttum kann sigast, at grein 7 setir bann fyrri ásetingum av treytum og eyðkennum, ið kunnu metast at gera tað lættari hjá ávisum EF-borgarum í mun til aðrar at fáa ávisar sømdir ella at sleppa undan ávisum byrðum.

Framtíðargongdin

Gongdin innan EF-samstarvið, t.d. við innara marknaðinum, sum kemur í gildi áðrenn árslok 1992, fer uttan iva at bera við sær, at reglan um bann fyrri mannagong grundaður á tjóðskap verður galdandi á alt fleiri økjum, og at undantøkini sostatt verða alt færri.

Rættarmál móti Bretlandi

Áhugavert rættarmál um brot á grein 7 er í 1989 lagt fyrri EF-dómstólin.

Forsøgan til hetta rættarmál er, at spanskir fiskimenn í áttatiárunum skrásettu nógv fiskiskip undir bretskum flaggi, og keyptu skip, sum frammanundan vóru skrásett í Bretlandi.

Hetta varð gjørt fyrri at hesi skip, ið vóru mannað við sponskum fiskimonnunum og landaðu veiðu sína í Spania, kundu fiska av teimum kvotum, sum Bretland átti í EF-sjógvi.

Fyrri at forða spaniolum at fáa lut í hesum fiskakvotum broytti Bretland treytirnar fyrri at fáa fiskiloyvi, soleiðis at t.d. ásett varð, at ávisur partur av manningini skuldi vera bretskur og búgva í Bret-

landi, umframt at sett varð sum treyt, at skipini skuldu hava ávist tilknýti til Bretlands.

Kommissionin setti, at her var talan um brot á grein 7, t.e. at mannagongur varð gjørdur á EF-borgarum í ávikavist Bretlandi og Spania, og legði hon tí tann 4. august 1989 sak við EF-dómstólin við kravi um, at Bretland varð dømt at viðurkenna, at her er talan um brot á Rómarsáttmálan.

Endaligur dómur er ikki fallin enn.

Føroyar

Um Føroyar gerast limur í EF, so verður grundreglan í grein 7 eisini galdandi í Føroyum, og fer hetta t.d. at bera við sær, at føroyskir myndugleikar, grundað á tjóðskap, ikki fara at hava rætt til at gera mun á einum føroyskum umsøkjara og umsøkjara úr øðrum EF-limalondum, t.d. t.d. søkt verður um aliloyvi á føroysku firðunum.

Eisini verður neyðugt at broyta ymsar lógarásetingar, sum í dag gera mannagong á føroyingum og útlendingum, og kann sum dømi nevast grein 3 í galdandi vinnulóg.

Henda grein ásetir nevniliga, at ein treyt fyrri at fáa loyvisbræv er, at viðkomandi persónur hevur danskan heimarett og er búsitandi í Føroyum.

Reglan um at viðkomandi skal búgva í Føroyum, er neyvan at meta sum brot á grein 7, men treytin um danskan heimarett er hinvegin ivaleyst at meta sum mannagongur, sum er bannaður eftir Rómarsáttmálanum.

Við møgulegari føroyskari innliman fara virki og persónar úr hinum limalondunum sostatt undir somu treytum sum føroysk virki og persónar at hava rætt til at reka vinnu í Føroyum.

Viðmerkjast kann tó, at eftir galdandi lóggávu, so er í dag eingin treyt, at ávisur meiriluti av partapeninginum í føroyskum partafelag er á føroyskum hondum, og kunnu útlendingar sostatt í dag eiga allan partapeningin í partafelag, sum skrásett er í Føroyum.

Heimild:

Claus Gulmann og Karsten Hagel-Sørensen: EF-ret.

Ráðið fer nú til verka

Arbeidsmarknaðarráðið hevur fyrsta fund sín 22. januar

Sjálvt um fleiri fakfeløg ikki valdu síni umboð í arbeidsmarknaðarráðið fer ráðið nú kortini til verka. Formaðurin, Petur Alberg Lamhauge, hevur kallað inn til fyrsta fundin, ið verður 22. januar.

Á hesum fundinum er ætlanin fyrst og fremst at tosa um, hvussu arbeidið hjá ráðnum skal skipast. Eingin reglugerð er fyrri ráðið, men landsstýrið hevur hugsað sær til, at hetta ráðið skal virka eins og fiskivinnuráðið. Tað vil siga vera ein felagsskapur, har fakfeløgini hittast at kunngerá síni sjónarmið fyrri landsstýrinum, og landsstýrið leggur fram sínar ætlanir fyrri feløgini at viðgera.

Ætlanin er, at ráðið

skal hava fund fyrst í hvørjum ársfjórðingi, men stínga mál seg upp, ið ráðið eigur at viðgera, kann kallast inn oftari.

Arbeidsmarknaðarráðið skuldi hava 13 limir, men bara 11 eru valdir. Føroya Arbeidsarafelag hevur ikki valt umboð, og bólkurin við m.a. Starvsmanafelagnum, Tænastumannafelagi Landsins, Føroya Postfelag, S & K og Tórshavnar kommunala starvs- og tænastumannafelag hevur ikki valt sitt umboð. Í onkum bólkum vóru fleiri fakfeløg, men øll hava ikki verið við til at valt umboð.

randi

Studningur til Áland og Grønland

Norðurlandahúsið í Føroyum og Norðurlandahúsinu í Álandi og Grønlandi eru farin at samstarva fyrri at stuðla fólk í hesum trimum londunum. Tey, sum kunnu søkja um studning eru: tíðindafólk, lærarar og fólk, ið fáast við mentan. Studningurin er upp til 25.000 Dkr og skal nýtast til útreiðslur í sambandi við ferðing og upphald.

Í 1990 kundu føroyingar og íslendingar søkja um studning til Áland, og íslendingurin Borgtor Kjærnest fekk studningin. Í ár er øll studningskipanin broytt og viðkað, soleiðis at føroyingar kunnu søkja

um at sleppa til bæði Grønland og Áland, og álandingar og grønlandingar kappast um ein samsvarandi stuðul til Føroyar.

Endamálið við studninginum er at økja um kunnskapin til náttúruna í londunum, sum eru við, og harafturat geva íblástur og skapa samband í millum tey, sum verða vald út til at fáa studning.

Umsóknarfreistin er 1. februar, og longu 1. mars verður kunngjørt, hvør sleppur út at ferðast. Hvør tann hepnir verður, kunngerá vit við einum tíðindaskrivi úr Norðurlandahúsinum.

Arbeidshandskar! — keypið so teir føroysku

Nú eru vit komin rættiliga í gongd við framleiðsluni av handskum.

Teir fáast í øllum stóddum í øllum heilsøllum og handlum kring landið.

Stuðlið føroyskari framleiðslu!

Pf. Handskavirkið á Húsum
Tlf. 57900 - Fax. 57268